

KINDERFILMFEST

Poleg programa za odrasle teče v Berlinu istočasno tudi program otroškega filma. Sestavljen je iz retrospektive in tekmovalnega dela.

Z retrospektivo se je letos predstavila danska proizvodnja med letoma 1946 in 1984. Na ogled je bilo osem filmov, od katerih sta bila pri nas predvajana dva: **Bustrov svet** in **Gumijasti Tarzan**.

Tekmovalni program je bil sestavljen iz desetih celovečernih in dvanajstih kratkih filmov. Značilnost berlinskega otroškega festivala je, da je žirija sestavljena tako iz najeminentnejših predstavnikov »odraslih« institucij, kot sta na primer CIFEJ (Mednarodni center za otroški in mladinski film) ter UNICEF, pa tudi samih otrok: otroška žirija.

Značilnost letošnjega programa je bila močna dominacija skandinavskih filmov. Vsekakor je očitno, da se za otroški film najbolj ogrevajo producenti na severu Evrope, saj je bilo od desetih tekmovalnih filmov kar osem filmov bodisi iz Švedske (**Zviti Charlie** in **Žabec Žoga**), bodisi Danske (**Skrivališče**), ali obeh (**Veliki voz**), Litve (**Poletni album**), Nizozemske (**Žepni nož**), Rusije in Nemčije (**Škrlatna roža**), Velike Britanije (**Kako kaj biznis**), Nemčije (**Slon v bolnišnici**). Ostaneta samo še Kitajska (**Bobnar z gore Huoyan**) ter Japonska (**Reka Shimato**).

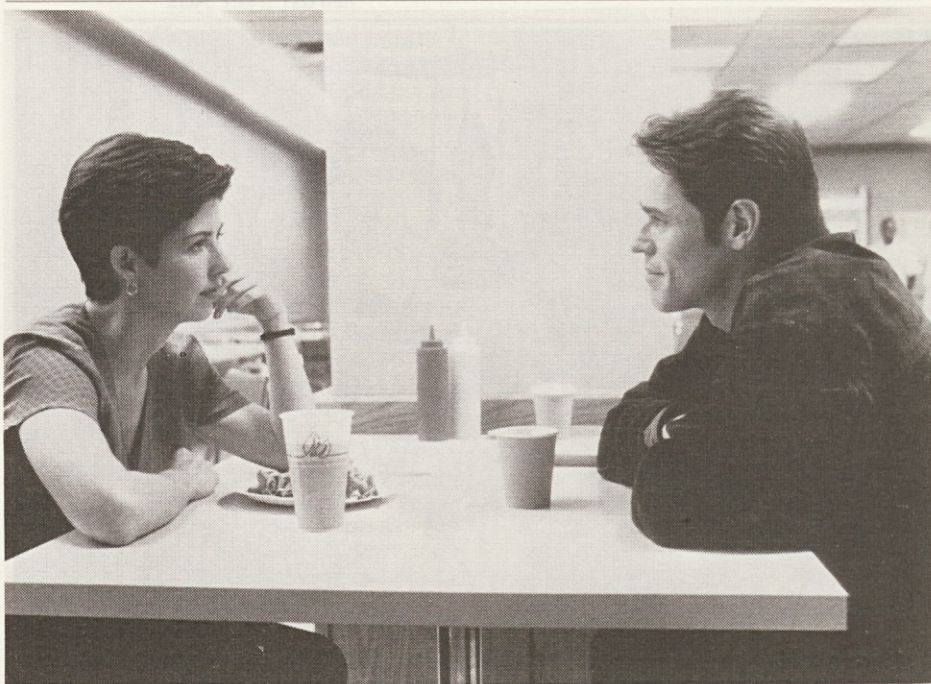
Toda Skandinavci ne dominirajo samo številčno, pač pa je tudi kakovost njihovih filmov že leta na višini. Spomnimo se samo imenitnih risank, polnih duhovitosti, brez mučne vzgojne note (kot smo je navajeni pri čeških filmih), pa vseeno še kako konstruktivnih pri oblikovanju malega gledalca: **Podganček**, **Potovanje v Melonijo**, **Brezrepi Pelle**, **Brezrepi Pelle gre v Ameriko**. Tem se je letos pridružila risanka o zvitem žabcu Charliju, ki se zopet odlikuje z jasno animacijo, brez kičaste navlake, s poudarjeno avtorsko noto. Od igranih filmov je izstopal zopet švedsko-danski **Veliki voz**, ki nosi letnico 92.

Režiser Birger Larsen vzdržuje kontinuiteto v pristopu k obravnavi tem, namenjenih otrokom in mladostnikom, značilno za skandinavske in še posebej švedske režiserje. Zopet moram omeniti nekaj najuspešnejših celovečercv tega žanra: **Moje pasje življenje**, **Ljubi me**, **Ronja - razbojnikova hči**, **Bustrov svet** ... Zgodbe teh filmov so res zgodbe otrok, toda dogajajo se v svetu odraslih. Otroci so postavljeni v stvarnost, ki se ne da razdeliti na svet odraslih in svet otrok. V njem so tako dobrodušni strici in tete kot tudi čudaki. Ravno enega izmed takšnih čudakov jim skuša približati ali vsaj razložiti Larsenov film. Dogodki so zmontirani zelo tekoče, napetost se stopnjuje iz prizora v prizor. Nepojasneni pojavi se izmenjujejo z idilo na konjih, agresivnost sošolcev s prijateljstvom malega glasbenika..., vse dokler nas tok ne pripelje do razkritja skrivnosti strašnega sosedu in vsesplošne pomiritve konfliktov. Brez omahovanja lahko film označimo za pravi thriller, ki pa vsebuje veliko zelo privlačnih scen, ki bodo ganile predvsem mladostnike. Zelo nevsiljivo pa je problematizirana vloga družine, tega tradicionalnega stebra družbe. Družina

ZASPANÉ

LIGHT SLEEPER

režija: Paul Schrader
scenarij: Paul Schrader
fotografija: Ed Lachman
glasba: Michael Beeb
igrajo: Willem Dafoe, Susan Sarandon, Dana Delany, David Clennon, Mary Beth Hurt, Victor Garber
ZDA, 1991, 103 min.

Ključna figura tega filma je vsekakor William Dafoe v izvrstni vlogi *dealerja* Le Toura, ki s profesionalno vestnostjo oskrbuje svoje stranke z drogo, hkrati pa na paradoksen način razkriva poteze nekakšnega altruizma, saj skuša v skrajnih primerih nekaterim preveč zasvojenim odjemalcem pomagati - in to na lastno škodo! Prazni tek njegovega življenja, razpetega med strojčkom za štetje denarja, telefonom in hotelskimi sobami, bari, restavracijami ter drugimi mesti, kjer oskrbuje svoje stranke, prekine ponovno srečanje z bivšo ženo, s katero se nista videla že več let. Njuno srečanje in poskus, da bi spet vzpostavila nekakšno razmerje, sproži serijo smrti, samomorov in umorov. Zenin samomor naposled povzroči, da se Le Tour iz miroljubnega »poslovneža« prelevi v neizprosnega maščevalca, ki hladnokrvno ustrelj domnevnega krivca za njeno smrt in njegova pomočnika. V celoti vzeto gre za dokaj skromno pripoved, zaradi česar se film ukvarja predvsem z oblikovanjem značajev in situacij, s slikanjem značilnega miljeja in njegovih detajlov, predvsem pa skuša ustvariti tisto tipično ozračje brezizhodnosti, ki je običajno spremljevalec pripovedi o drogah, drogiranju ali preprodajanju mamil. Svež prispevek Schraderjevega filma je nemara v tem, da biznisa z mamili ne prikazuje kot nekaj ekscesnega, ampak kot dobro utečeno, po svoje celo »čisto« in razmeroma mirno poslovno dejavnost, skratka kot nekaj, kar se lahko dogaja kjerkoli okrog nas. Prav v tem je namreč zahrbtnost tovrstnega biznisa, ki mu ni mogoče priti do živega z običajnimi sredstvi boja proti kriminalu. Premalo za velik film, a vseeno dovolj, da ga ni moč spregledati.

OTROČAJI

1/2 ALOM

režija: Janos Rozsa
 scenarij: Istvan Kardos
 fotografija: Tibor Mathe
 glasba: Gabor Presser
 igralci: Bernadett Visy, Csaba Ujvari, Szabolcs Hajdu
 Madžarska, 1991, 83 min.

Eno izmed največjih presenečenj na festivalu je bil film, ki so ga prikazali predzadnji dan v selekciji Panorama. Precej neugoden termin je bil kriv, da je bilo na projekciji manj ljudi kot sicer, in to kljub dejstvu, da je šlo za madžarskega predstavnika v kategoriji tujejezičnih Oskarjev. In če spregledamo tudi to dejstvo - film si je večji obisk zaslužil že zaradi svoje kvalitete. Delo režiserja Janosa Rozse opisuje skupino mladostnikov, ki so - podobno kot učiteljici iz Szabóvega filma - izgubljeni in brez perspektiv v prelomnih časih političnih sprememb. Rita, ki je s starši prebegnila iz Romunije k sorodstvu na Madžarskem, se pridruži skupini, v kateri je tudi njen sorodnik Zoli, občutljiv mladenič, strasten ljubitelj knjig Jacka Londona in pustolovskih vlomov v avtomobile. Te ponavadi izvaja s prijateljem Atillo, ki mu tak način življenja predstavlja več veselja, kot pa vissenje po diskotekah. Tam sta tudi Csoma, desetletni mulc, ki ima vse skupaj pod kontrolo (prav tako kot tudi kontrolira skupinico mulcev, ki pred semaforji čistijo avtomobilske šipe) in Laci, ki ima piščančja obraz in srce in je v skupini samo zato, ker je Rita z njim prijazna pa ga drugi zaradi tega tolerirajo. Pravzaprav se vse vrti okoli nje, zaplete in razplete ob njenem odhodu nazaj v Romunijo, odhodu, ob katerem vsak izmed njih naredi svoj osebni obračun: Atillo je v zaporu, ker je pomagal svojemu bratu pobegniti iz zapora, Zoli umre - zabodel ga ni nihče drug kot Laci, Csoma pa nadaljuje svoje življenje, čeprav ne več tako brezskrbno.

Zanimivo je, da film skozi drug aspekt prikazuje podobno brezizhodnost, nastalo v praznem teku ob spremembi oblasti na Madžarskem, kot jo prikazuje v svojem delu tudi Szabó. Travme mladih, izvrženih iz sistema ter prepuščenih lastni iznajdljivosti, kažejo nemoč in so kot take izvrstna kritika obstoječega sistema na Madžarskem.

odraščujočega Mattiasa vsekakor še zdaleč ni tradiciji predana popolna družina. Medtem ko je oče prisoten samo na sliki in v idealiziranih spominih Mattiasove desetletne sestrice, je mama obeh otrok čisto nasprotje klasičnih predstav o materi z veliko začetnico, požrtvovalni in razumevajoči pokroviteljici, ki najde izhod iz vsake zadrege in je zanesljiva in močna osebnost. Mattiasova in Lindina mama je čisto realna ženska, ki niti tega ne ve, kje bi se dokončno nastanila, dokler ji tega ne sugerirata otroka. Je omahljiva in predana vsemogočim slabostim. Rada ima dobro vino, namesto da bi pospravljala, pa dela vaze nemogočih oblik.

Povsem drugačen kot **Veliki voz** je film nemško-ruske produkcije **Škrlatna roža**. Popolnoma je predan fantaziji in folklori, tako da se otroci - vsaj dokler se imaginaciji popolnoma ne predajo - težko vživijo v neznan svet in običaje (ruske). Še najbolj znana jim je povezava s pravljico Lepotica in zver. Tudi v **Škrlatni roži** lepotica odreši začarano spako s poljubom. Tudi poroka z odčaranim princem ne manjka. Pač pa je režiser Vladimir Grammatikov spretno uporabil učinkovite specialne efekte, ki na srečo zabrišejo celo za otroke naivno postavitev vlog: smeh v dvorani je dokazoval, da pri današnjih deklicah beli princ na konju ne vžge več.

Program kratkih filmov je bil namenjen predvsem filmom za predšolske otroke med petim in sedmim letom ter otrokom, starejšim od sedmih let. V prvo skupino je sodil britanski risani film **Božiček**, ki se je ukvarjal s prostim časom, ki ga imajo Dedek Mraz/Božiček/Miklavž med letom, med enim in drugim Božičem. Risba je zopet zelo enostavna in učinkovita, nastopajoči pa simpatični, še posebej Božiček, ki je predstavljen kot navaden dedek, ki mora čez leto plačevati račune in se ukvarjati s povsem človeškimi problemi, čez praznike ob koncu leta pa je samo malo bolj radodaren in prosto leteč. Zal je manj zanimiv lik v risanki **Vinga se je izgubil** (švedska risanka), ki blodi od hiše do hiše in se seznanja z dotedaj neznanimi bitji. Precej zabavna pa je risanka o **Žalostni princezi**, parodija na pravljico o preprostem fantu, ki mu edinemu uspe nasmejati princeso. Fant iz risanke je Leni Honza, ki mu to tudi slučajno ne uspe, ampak pada iz ene kočljive situacije v drugo.

Otrokom namenjeni del berlinskega festivala torej zasluži vso našo pozornost in je po krivici v slovenskih medijih ponavadi izpadel. Ravno berlinski festival je tisti mednarodni festival, ki otroškemu filmu posveča posebno pozornost, najbolj na ta način, da ga obravnava enakovredno kot film za odrasle. Dostikrat so selektorji uvrstili otroški film, celo risanko, v uradni program (**Moje pasje življenje**, **Potovanje v Melonijo**) in so njemu kvaliteto še posebej izpostavili. Kljub temu, da letos ni bilo tako, pa navedeni filmi pričajo, da se lahko mirno postavijo ob bok vsem trem sekcijam festivala.